

ריחא באיסורים - חלק ב

שאלות חזרה

סימן קח - שלא לאפות היתר ואיסור בתנור א'

סעיף א: צליית כשרה ונבלה בתנור אחד

1. מה דין ריחא לכתחילה ובדיעבד, בתנור גדול או קטן.

בחרף ובחמץ. ביחד ובזה אחר זה

סעיף ב: בישול בקדרות בתנור

2. מה דין קדרת איסור והיתר שהיו בתנור אחד בבישול. או

בצלי קדרה.

3. סכס בקצרה את הלכות ריחא באפשרויות השונות

סעיף ג: שימוש במרדה הבלועה מאיסור

4. מרדה שרדו בה איסור ואינה בת יומה האם מותר

להשתמש בה לכתחילה. מה הטעם. ומה הדין בבית ישראל.

5. מה דין הפת בדיעבד אם רדו אותה במרדה שאינה בת יומה

6. כיצד הכשרה של המרדה. האם יועיל בה קליפה והגעלה

למרדה כשהיא בת יומה או אינה בת יומה.

סעיף ד: פת על חבית יין נסך

7. מה דין פת שהונחה על חבית של יין איסור. או סתם יינם

ומה החילוק מצלי

סעיף ה: בת תיהא - הרחת חבית איסור

8. מהי בת תיהא. האם מותר להריח או לשאוף את אדי היין

העולים מיין איסור.

9. האם מותר לטעום בפה איסור ולפלוט ומדוע

10. האם מותר לזלף ולהריח יין נסך או סתם יינם לדעת השו"ע

ולרמ"א

סעיף ו: הרחת בשמים שנתנו ביין איסור

11. האם מותר להריח בשמים שנתנו ביין איסור וקבלו טעמם.

ומדוע. ומה לגבי הבדלה בהם.

12. האם מותר לברך ברכת בשמים על תבלינים שנועדו

לבישול

סעיף ז: בשמים של איסור

13. האם מותר להריח בשמים של איסור לסוברים שריחא לאו

מילתא

14. האם מותר להריח בשמים של איסור שאינו איסור הנאה

קדרות בתנור

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף עו עמוד ב

בשר שחוטה שמן שצלאו עם בשר נבילה כחוש - אסור. מאי טעמא -

מפטמי מהדדי. ולוי אמר: אפילו בשר שחוטה כחוש שצלאו עם בשר

נבילה שמן - מותר. מאי טעמא - ריחא בעלמא הוא, וריחא לאו מילתא

היא. עביד לוי עובדא בי ריש גלותא בגדי דובר אחר. מיתיבי: אין

צולין שני פסחים כאחד מפני התערובת. מאי לאו תערובת טעמים,

וקשיא ללוי! - לא, מפני תערובת גופין. הכי נמי מסתברא, מדקתני

סיפא: אפילו גדי וטלה. אי אמרת בשלמא מפני גופין - היינו דקתני
אפילו גדי וטלה, אלא אי אמרת מפני תערובת טעמים מה לי גדי וטלה,
מה לי גדי וגדי? אלא מאי על כרחיך מפני תערובת גופין הוא דאסור,
אבל תערובת טעמים - שרי. לימא תיהוי תיובתיה דרב! - אמר רבי
ירמיה הכא במאי עסקינן - כגון שצלאו בשתי קדירות. בשתי קדירות
סלקא דעתך? - אלא אימא: כעין שתי קדירות.

2. תורת הבית הקצר בית ד שער א דף י עמוד א

. ואם בא לבשלן בקדירה זו לעצמו וזו לעצמו אפילו בתנור במקום
צר ואפילו פי הקדירה מגולה מותר, ואפילו לכתחילה, שאין ריח
המתבשלין גדול כל כך.

3. תורת הבית הארוך בית ד שער א דף טו עמוד א

וכן נמי דוקא בצלי אבל בקדירה ליכא למיחש כלל וכדאמרינן הכא
כעין שתי קדרות לא דכיון דכל אחד בקדירה בפני עצמה ליכא ריחא
כולי האי.

מרדה הבלועה מאיסור

4. תוספות מסכת עבודה זרה דף סו עמוד ב

כמו כן אם שמנונית האיסור על המרדה שקורין פאל"ה בלע"ז אסור
ליתן היתר עליה כל היום מיהו כשאינה בת יומא מותר להשתמש בה
לכתחלה ולא גזרו שאינה בת יומא אטו בת יומא אפילו לכתחלה כיון
דלא אפשר שהרי העובד כוכבים לא ישמע לו לעשות מרדה חדשה
בכל פעם ופעם שישפוך עליה של איסור

5. ספר איסור והיתר הארוך שער לט סימן ז

ז. מעשה שאסר מהר"ר ענשכין ז"ל בדיעבד עוגות שאפה א"י עם
פשטיד"א שלו ולפי הנשמע שאוסרים בשביל שהוציאם הא"י מן
התנ"ה על כלי אחד כי שאל השואל על כך. ואף על גב דקיי"ל דאין
איסור הבלוע הולך מחתיכה לחתיכה בלתי רוטב לאוסרו אפי' בכדי
קליפה הכא שאין לו לפלוט דבר מגופו פולט שפיר כדאית' לעיל. ועוד
יש לחלק דהכא הוי חמי האור והיינו אם היד סולדת בכלי ואף על גב
דהפת הוי צונן דתתאי גבר. וגם יש לחוש הכא לשמנונית בעין ומיהו
בזה לא היה ראוי לאסור אלא הפת הראשון שידוע בבירור שהוציאוהו
מיד אחר הפשטיד"א ש"ע ואם אין מכירו אף על גב דכל פת שלם הוי
דבר שבמניין וראוי להתכבד מ"מ מאחר שאין איסורו מגופו והוא דבר
יבש הוה חד בתרי בטל. שאיל"ה:

פת על חבית איסור

6. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף סו עמוד ב

האי בת תיהא, עובד כוכבים בדישראל - ש"ד; ישראל בדעובד כוכבים
- אביי אמר: אסור, רבא אמר: מותר. אביי אמר אסור, ריחא מילתא
היא; רבא אמר מותר, ריחא לאו מילתא היא....

אמר רב מרי, כתנאי: הרודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית של יין של
תרומה - ר"מ אוסר, ור' יהודה מתיר, רבי יוסי מתיר בשל חיתין
ואוסר בשל שעורים, מפני שהשעורים שואבות; מאי לאו בהא
קמפלגי, דמר סבר: ריחא מילתא היא, ומר סבר: ריחא ולא כלום
הוא; לרבא ודאי תנאי היא, לאביי מי לימא תנאי היא? אמר לך אביי:
לאו מי איתמר עלה, אמר רבה בר בר חנה אמר ר"ל: בפת חמה וחבית

בשמים של עבודה זרה

9. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

מתני'. עיר שיש בה עבודת כוכבים, והיו בה חנויות מעוטרות ושאינן מעוטרות, זה היה מעשה בבית שאן, ואמרו חכמים: המעוטרות אסורות, ושאינן מעוטרות מותרות.

גמ'. אמר רשב"ל: לא שנו אלא מעוטרות בוורד והדס, דקא מתהני מריחא, אבל מעוטרות בפירות - מותרות; מאי טעמא? דאמר קרא: לא ידבק בידך מאומה מן החרס, נהנה הוא דאסור, אבל מהנה שרי. ורבי יוחנן אמר: אפילו מעוטרות בפירות נמי אסור, ק"ו: נהנה אסור, מהנה לא כ"ש.

10. רש"י מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

גמ'. בוורד והדס - של תקרובת עבודת כוכבים והוא סימן להם שחנויות הללו של עבודת כוכבים הן.

דקא מתהני מריחא - וורד והדס דרך לשטחן לפני עבודת כוכבים ואסורין משום תקרובת עבודה כוכבים.

אבל בפירות - מותרין ליקח מהן ואף על גב דמטיא הנאה לעבודת כוכבים בהנך זביני לית לן בה כדמפרש במהנה מותר.

11. שו"ת הרשב"א חלק ג סימן רלד

ובשמים של ע"ז ושל ערלה ושל כלאי הכרם אסור להריח בהן דאסורין הן בהנאה כל שעשוין להריח בו כורד והדס והיינו פלוגתא דאביי ורבא בפרק כל שעה, ולאביי נמי כל שמריח בהם ושם עצמן כלפיהן לקלוט ריחן אסור דהיינו חנויות המעטרות ורד והדס בפ"ק דע"ז.

פתוחה - דברי הכל אסורה, בפת צוננת וחבית מגופה - דברי הכל מותרת, לא נחלקו אלא בפת חמה וחבית מגופה, בפת צוננת וחבית פתוחה, והא דדידי נמי כפת חמה וחבית פתוחה דמי.

7. תוספות מסכת עבודה זרה דף סו עמוד ב

ע"ק דאי פליגי אביי ורבא בפלוגתא דרב ולוי א"כ ה"ל לאיתויי פלוגתייהו התם לכ"נ דודאי הלכה כרב דהתם דריחא מילתא היא והלכה כרבא נמי הכא גבי בת תיהא דריחא לאו מילתא היא ואביי נמי דהכא דאמר ריחא מילתא היא א"ל אנא דאמרי אפילו כלוי דאמר התם ריחא לאו מילתא היא דשאני הכא שהוא נהנה ומריח מן האיסור היין עצמו הלכך הוי לגמרי כאילו שותה מן היין עצמו אבל התם אינו אלא ריח האיסור נכנס בתוך ההיתר והוא אוכל את ההיתר ובהא אפילו אביי מודה דריחא לאו מילתא היא ורבא נמי דהכא א"ל אנא דאמרי אפי' כרב דאמר התם ריחא מילתא היא דשאני הכא שהריח מזיק לו לפי שנכנס בגופו ולכך אמר דריחא לאו מילתא היא הלכך בין אביי בין רבא דהכא מצו סברי בין כרב בין כלוי דהתם

הרחה ושאיפה של אדי איסור

8. פרי חדש יורה דעה סימן קח ס"ק כא

[כא] מותר לשאוף בפיו כו'. אף על פי שמדברי הר"ן בפרק בתרא דעכו"ם [עבודה זרה לב, א ד"ה בת תיוהא] בשם ר"ח מוכח דדוקא בפיו מותר אבל לא ע"י נחיריו, שהרי כתב ליישב ההיא דפרק קמא דעכו"ם [עבודה זרה יב, ב] דקאמר דאסיר לאתהנויי מריחא דורד והדס דעכו"ם עם ההיא דבת תיהא משום דריחא כהאי גוונא שאינו מריח אותו באפו אלא בפיו לאו מילתא היא, מכלל דבאפו אסיר, מכל מקום מדברי הרשב"א בתורת הבית דף קל"א ע"א [בית ה שער א מ, ב] מוכח איפכא, שכתב בשם הרמב"ן [עבודה זרה סו, ב ד"ה אביי אמר] דאע"ג דאביי סבור בפרק כל שעה [פסחים כה, ב] דריחא לאו מילתא היא, כשמשים פיו כנגד קלוחו של ריח הרי הוא כטועם את האיסור ממש. ורבא סבר דלא, ואף על גב דבפרק כל שעה סבור דריחא מילתא היא, נראה לי דהתם בדברים העשויין לריח והילכך היינו עיקר איסורו, אבל בדברים הנאכלין ריחן אינן כטעמיהן, וקיימא לן כרבא, עכ"ל הרשב"א. ולפי זה אתרוג של עכו"ם וכיוצא שעיקרו לאכילה מותר להריח בו, ולשאוף בפיו שכתב המחבר לרבותא נקטיה דאפילו בפיו מותר שנראה כטועם את האיסור וכל שכן באפו.